

Helsingfors/Mariehamn 14.4.2020

Nr 10/20

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
30.3.2020, nr 16/2020.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om temporärt tilläggsstöd till den som lyfter grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd, antagen av lagtinget 30.3.2020.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Ett temporärt tilläggsstöd kan beviljas den som är berättigad till grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd med stöd av landskapslagen (ÅFS 71/2003, nedan blankettlagen) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002, nedan rikslagen). Det temporära tilläggsstödet är 30 euro per dag och kan utbetalas för tidsperioden 1.4.2020 – 30.6.2020. Stödet betalas ut för fem dagar per vecka. Landskapslagen hänför sig till landskapsregeringens förslag till andra tilläggsbudget för år 2020, och landskapslagen innehåller ett bemyndigande för landskapsregeringen att bestämma att landskapslagen ska träda i kraft i den ordning som föreskrivs i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän och kollektivavtal för landskapets anställda, socialvård, undervisning, näringsverksamhet samt främjandet av sysselsättningen på vilka områden lagstiftningsbehörigheten enligt självstyrelselagens 18 § 1, 2, 13,

14, 22 och 23 punkter tillkommer landskapet helt eller med vissa undantag varom nu inte är fråga.

Lagstiftningsbehörigheten gällande försäkringsavtal och socialförsäkring har i självstyrelselagens 27 § 11 punkt och 29 § 1 mom. 3 punkt hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet. Med anledning härav hör rikslagens bestämmelser om inkomstrelaterad dagpenning till rikets lagstiftningsbehörighet och omfattas inte av blankettlagen.

Till rikets lagstiftningsbehörighet hör enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen stiftande, ändring och upphävande av samt avvikelser från grundlag. De arbetslöshetsförmåner landskapslagen gäller berör de i grundlagen tryggade fri- och rättigheterna. Enligt grundlagens 18 § har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Det allmänna ska sörja för skyddet av arbetskraften. Det allmänna ska främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Bestämmelser om rätten till sysselsättningsfrämjande utbildning utfärdas genom lag. Grundlagens 19 § 2 mom. förutsätter att var och en genom lag ska garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av försörjare. Lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa är avsedd att reglera de sociala trygghetsförmåner som anknyter till 19 § 2 mom. i grundlagen. Landskapslagen har som uttryckligt syfte att under en begränsad tidsperiod trygga försörjningen hos personer som har hamnat i en svår situation på arbetsmarknaden samt att främja deras förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden, och främjar därigenom även ovan nämnda fri- och rättigheter.

Ålandsdelegationen har noterat att i lagtingsdebatten ifrågasatts om landskapslagen kan anses vara diskriminerande eftersom det temporära tilläggsstödet endast ska beviljas dem som är berättigade till grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt blankettlagen, och inte till dem som erhåller inkomstrelaterad dagpenning som handhas av arbetslöshetskassorna. Såsom ovan konstaterats reglerar landskapslagen stöd som faller inom landskapets behörighetsområde och inte den inkomstrelaterade dagpenningen, som utgör riksbehörighet. Behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket är exklusiv ifall undantag därom inte görs i självstyrelselagen. Utgångspunkten är därför att lagtinget kan oberoende av riksbestämmelserna inom sina behörighetsområden fatta beslut om stöd för att uppfylla grundlagens bestämmelser om social trygghet. Om sådan lagstiftning betyder att en grupp jämförd med en annan särbehandlas utgör detta inte förbjuden diskriminering förutsatt att sådan särbehandling har ett godtagbart syfte och inte kränker proportionalitetsprincipen. Landskapslagens syfte är att trygga försörjningen hos personer som har hamnat i en svår situation på arbetsmarknaden. Eftersom de som är berättigade endast till grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd i regel är i sämre läge jämfört med dem som erhåller inkomstrelaterad

dagpenning är syftet med landskapslagstiftningen i fråga acceptabelt. De förmåner som beviljas genom lagstiftningen bryter inte heller mot proportionalitetsprincipen med hänsyn till tilläggsstödet storlek och det faktum att stödet utbetalas för en begränsad period av tre månader. Ålandsdelegationen tillägger att tilläggsstödet ska beviljas på lika grunder till alla dem som är berättigade till grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt blankettlagen. Enligt Ålandsdelegationens bedömning är landskapslagen förenlig med jämlikhetsbestämmelsen och förbudet mot diskriminering i grundlagens 6 §.

Besvärbestämmelsen i landskapslagens 8 § överensstämmer med 25 och 26 § i självstyrelselagen.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagens 9 § bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande som förutsätter särskilda skäl. Av landskapslagens förarbeten framgår att landskapslagen har tillkommit på grund av den världsomspännande Covid-19 pandemin och är en viktig del i landskapsregeringens stödpaket för att långsiktigt säkra företags överlevnad samt de permitterades grundläggande trygghet och försörjning. Landskapslagen hänför sig till landskapsregeringens förslag till andra tilläggsbudget för 2020 och avses bli behandlad i samband med den. I nämnda budgetförslag, som antogs av lagtinget 27.3.2020, intogs anslag för att i skyndsam ordning säkerställa resurserna för kritiska samhällsfunktioner och åtgärder för att lindra de ekonomiska effekterna för näringsliv, privatpersoner och tredje sektor som uppstår p.g.a. att det råder undantagsförhållanden i Finland till följd av coronaviruspandemin. I tilläggsbudgeten har under moment 86050 "sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd" intagits ett anslag om 10 000 000 euro för det ändamål som landskapslagen reglerar. I tilläggsbudgeten förutsätts att en landskapslag stiftas för att förverkliga stödsystemet så snabbt som möjligt. Enligt lagförslaget är avsikten att landskapslagen ska träda i kraft vid tidigast möjliga tidpunkt våren 2020, så att det temporära tilläggsstödet kan börja utbetalas i anknytning till den grunddagpenning och det arbetsmarknadsstöd som beviljas för tidsperioden 1.4. – 30.6.2020. Med beaktande av det som anförs ovan anser Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagens 9 § inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare